

BKv 49.

(BK 138.)

I. Több előljáró vagy szolgálati közeg sérelmére elkövetett erőszak, illetve szolgálati tekintély megsértése a sértettek számának megfelelően halmazatot valósít meg.

II. Egyazon sértett sérelmére, azonos magatartással megvalósított különböző függelemsértési cselekmények egységet alkotnak, s csak a legsúlyosabbat kell közülük megállapítani.

I. A fegyveres szervek feladatai ellátására való alkalmasságnak alapvető feltétele a szilárd szolgálati rend, az egységes cselekvés, azaz a felsőbbség akaratának gyors és egyöntetű megvalósítása. E felismerésnek megfelelően a Btk. a katonai bűncselekményeket tartalmazó XX. Fejezetének II. Címében függelemsértésként rendeli büntetni az előljáró és az alárendelt közötti függő viszonynak az alárendelt részéről történő megsértését.

Ezen belül a törvény védelmet kíván biztosítani a szolgálati rend és fegyelem ellen irányuló csoportos, nyílt ellenszegüléssel szemben; a zendülés, az előljárói akarattal való szembehelyezkedés és a parancs iránti engedetlenség ellen; valamint az előljáró, a feljebbvaló, az őr és más szolgálati közeg személyének.

Ezeknek a cselekményeknek katonai bűncselekményként részben eltérő külön szabályozását és súlyosabb büntetési tétellel fenyegetettségét éppen az indokolja, hogy a magatartás az élet, a testi épség, az egészség, illetve az emberi méltóság sérelme folytán a függelmet, tehát a fegyveres erők és a fegyveres szervek szolgálati rendjét és fegyelmét is támadja, miáltal nagyobb a társadalomra veszélyessége.

A közvetlen elkövetési tárgy azonban az érintett előljáró, a szolgálatban levő feljebbvaló, őr vagy más szolgálati közeg személye, illetve emberi méltósága, következésképp az érintett személyt a cselekmény sértettjének kell tekinteni. Ebből eredően viszont a cselekményt - a személy elleni bűncselekményekhez hasonlóan - annyi rendbelinek kell minősíteni, ahány sértett ellen irányult.

II. Figyelemmel arra, hogy a Btk. XX. Fejezetének II. Címében írt különböző rendelkezések az előljáró, a szolgálatot teljesítő feljebbvaló, az őr vagy más szolgálati közeg személye, illetve akaratának megvalósulása révén - a zendülés tényállásának meghatározásánál pedig közvetlenül - a szolgálati rendet és fegyelmet részesítik védelemben, az azonos magatartással ugyanazon előljáró vagy más szolgálati közeg sérelmére megvalósított különböző függelemsértési cselekmények egymással nem alkotnak halmazatot.

A Btk. 352. §-ában írt zendülés tényállása átfogó jellege folytán felölel ugyanis minden egyéb függelemsértő cselekményt. A csoportos és nyílt ellenszegülés közvetlenül a szolgálati rend és fegyelem ellen irányul, s így értelemszerűen magában foglalja a parancs iránti engedetlenséget is. Ugyanakkor a zendülésnek a (2) bekezdés b) pontjában írt minősített esete valósul meg, ha elkövetője az előljáró vagy a zendüléssel szemben fellépő más személy ellen erőszakot alkalmaz, sőt a (3) bekezdés b) pontja szerint a legsúlyosabb büntetés is kiszabható, ha a cselekmény bárkinek - tehát az előljárónak vagy más szolgálati személynek - halálát okozza.

Más oldalról viszont mind a zendülés, mind a parancs iránti engedetlenség, mind pedig az előljáró vagy szolgálati közeg elleni

erőszak mindegyike önmagában is sérti a szolgálati tekintélyt, s a többletcselekvőség folytán rendszerint súlyosabb megítélés alá esik. A parancs iránti engedetlenség és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak halmazatban való megállapítását pedig a Btk. 355. § (2) bekezdésének b) pontja zárja ki, amely komplex tényállása folytán mindkét cselekményt magában foglalja.

Ettől eltérő helyzetet eredményez természetsszerűleg, ha az elkövető a cselekményeket nem azonos magatartással, hanem térben és időben elhatárolhatóan valósítja meg, s ezáltal anyagi halmazat jön létre. Ilyenkor ugyanis a védett tárgy azonossága sem zárja ki a halmazat megállapíthatóságát.